

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr., za pol leta 1 gold, 70. kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold. 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 22. avgusta 1888.

Obseg: Skladišče za dolensko vino. — O mlatilnici. — Kako je rediti telice. — Razpis. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Trgovinska in obrtna zbornica. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Skladišče za dolensko vino!

V sedanjih okolščinah bi bilo potrebno skladišče za dolensko vino. potrebno ravno tako za Gorenjce kakor za Dolenjce!

Čim dalje „se vrtil časa kolo“, tem huje nas tarejo reve in nadloge, a ž njimi se poraja tem silnejša želja, da bi se jih oprostili vsaj nekoliko oddahnili. Pomagati pa si je mogoče le tam, kjer se je vedno rastoči konkurenciji moči ustavljati s primernimi sredstvi. A mi? Železnica nam donaša iz daljših krajev blaga, kakršnega si le želeži moremo, Dolenjec pa svojega vina niti po domači deželi ne more razpeljavati, ker nima železnice. Mari naj krošnjari ž njim! Vsakdo, ki bi rad izpil kupico dobre kapljice, pa tudi ne more kar na Dolensko po njo. Opravljajo nam to vinski trgovci in prodajajo vino na debelo ali pa tudi na drobno. Toda vino, morebiti že na prvi postaji ne prav božje, prebiti mora večkrat še na drugi in tretji postaji kemijske poskušnje, tako da pride precej drugačno uživalcem v usta; cena pa mu poskoči za 33—50% ali pa še za več.

Ni torej čudo, da so začeli ljudje misliti, kje bi se dalo kaj cenejšega dobiti. In glej! Tam doli na Hrvatskem nekje nahaja se dobra (?) kapljica in po ceni. Začno jo poskušati zdaj tu zdaj tam, in ker ni draga, jame se širiti. In sedaj — prepljavlja že naše kraje. Umetno vino sicer nima tako prijetnega okusa, in tudi glava rada boli po njem, ali kislikasto je in alkoholnato, torej pravemu vinu podobno in, kar je glavna stvar, cenejše je nego cviček. Čuje se celo, da pokupijo Hrvatje sami mnogo tega vina, pomešajo s svojim naravnem in to zmes prodajajo tujcem. — Toda to bodi kakor hoče; istina je, da se umetno vino čedalje bolj širi, v škodo vinskim pridelovalcem in uživalcem.

Koliko drugače bi bilo, ako bi napravili skladišče za dolensko vino! Pomagano bi bilo obema; pridelovalec bi lahko oddajal svoje vino, in kdor bi ga hotel piti, dobil bi ga tudi lahko in po primerno nizki ceni. Prekupci, posredovalci in popravljači bi odpali, cena pa bi se za uživalce gotovo precej znižala. Skladišče na pravem mestu s primernim službenim osebjem bilo bi prava dobrota. Ponujano vino bi se vselej poskusilo, kemijski preiskalo in potem uvrstilo. Plačevalo pa bi se po dobroti. In ako bi se oddajalo tudi v manjši množini: po 1 hl. ali vsaj po 1/2 hl., kupovali bi ga tudi posamezni kmetovalci prav radi. Skladišče pa bi ne smelo biti preveč od rok, ampak tako, da bi vsakdo, ki ima v mestu kak opravke, kar spotoma lahko dobil vina. Na ta način dobilo bi se za pošten denar tudi pošteno vino, umetni čorbi pa bi se porinil prvi zapah pred vrata.

F. Š.

O mlatilnici.

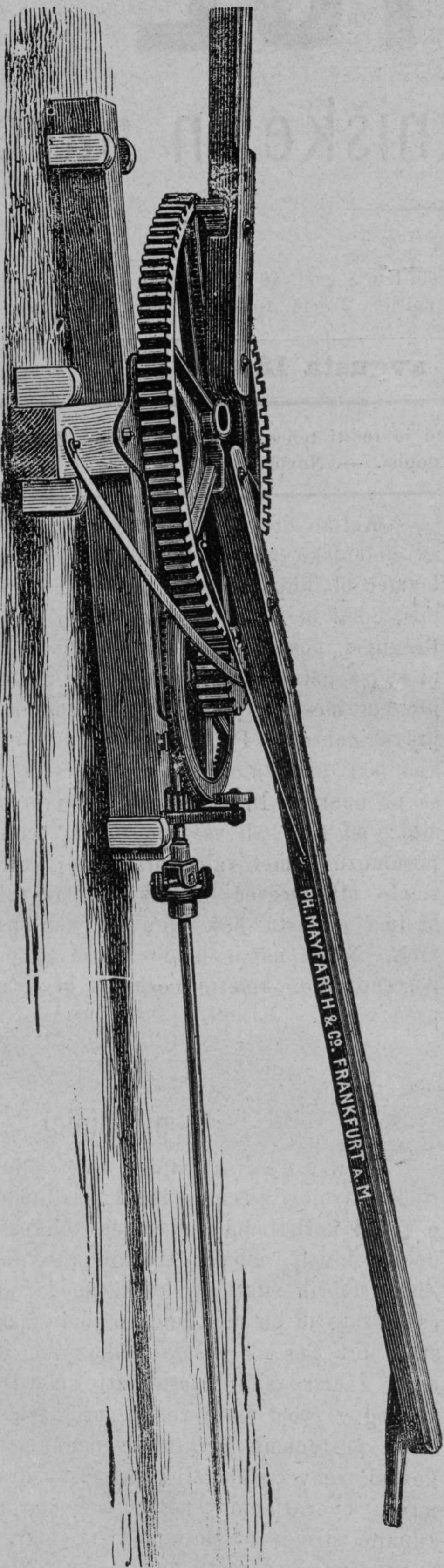
Tudi pri nas kupujejo kmetovalci vedno več kmetijskih strojev, k čemur jih ni prisililo tolikaj prepričanje o veliki koristi dobrega stroja kolikor sila, ker ni moči dobiti dovolj dobrih, treznih in zanesljivih delavcev. Zlasti dobrih mlatičev dobi gospodar kaj težko v pravem času, zato je pa mlatilnica najbolj razširjen gospodarski stroj pri nas. Z veselo prikaznijo, da so naši gospodarji začeli rajši uporabljati kmetijske stroje, pa je žalibog v zvezi manj vesela prikazen, da vsiljujejo našemu poštenemu in zaupljivemu kmetu prekanjeni židovski trgovci slabe ali neprimerno drage stroje. Na tem mestu opozarjamo v noviĉ gospodarje naše, nikar ne kupujte strojev od potujoĉih trgovcev, ampak obraĉajte se za svet do kmetijske družbe. Njej je dolžnost, da vam prav svetuje. Ali mari kedo meni, da potujoĉ agent živi ob zraku? Nikakor ne! Njegove popotne stroške

plača vedno le kmet in sicer precej drago. Tak agent dobi od svojega gospoda le procente od skupila, zraven si pa še po strani kaj prislepari od kmeta. Ako kmetijska družba naroči komu kak stroj, dobi tudi ona procente od tovarnarja, a jih ne vzame, rajša da te procente kmetu, ki dobi potem toliko ceneje stroj. Torej pomnite to, gospodarji.

Rekli smo, da silijo sedaj kmetovalca razmere, da si kupuje strojev. To pa ni prav, ampak dober gospodar naj si kupi stroj zato, ker mu prinaša, ako ga prav rabi, veliko koristi.

Gospodarske razmere so pa v današnjih časih take, da se mora kmetovalec okoristiti vsake reči, ki mu kaže. Mlatev s strojem pa daje proti mlatvi s cepcem veliko koristi. Prvič je mlatev hitrejša, drugič ni treba izurjenih mlatičev, in tretjič pušča stroj v slami le 3% zrnja, v slami, s cepci omlačeni, pa je 6% neizmlačenega zrnja. Slaba stran mlatilnice je seveda njena precejšnja cena in premočno razmlačenje slame, vsled česar ni moči ž njo kriti streh. Seveda nima to dandanes uže pomena, kajti navadno nima tist go-

Podoba 58.

spodar, ki si utrpi kupiti stroj, slamnatih streh. Mlatilnica ter vsak drug stroj prinaša pa korist le tedaj, ako je dober. Zato naj gospodar desetkrat premisli, predno naroči stroj, rajši se posvetuj poprej s izkušenim možem. Mi priporočamo ročno mlatilnico le tistemu, ki ima prav malo mlatiti, kajti ta stroj je težko goniti, in ljudje se preveč utrudijo ž njim. Ker mlati mlatilnica le tedaj čisto, ako se mlatilni valjar primerno hitro suče, utrujeni delavci pa navadno prepočasi gonijo, zato je mlatev z ročno mlatilnico sicer ne vselej, pa vendar mnogokrat nečista. Kdor si omisli mlatilnico, žrtvuje naj nekaj več in kupi naj si tako na vitel. Stroški za vitel res povišajo ceno mlatilnici za kakih 125 gld., a mlatev je neprimerno hitrejša, boljša in cenejša. Vprežne živine ima itako vsak gospodar v hlevu, mlatil pa bode tedaj, kadar bode živina utegnila.

S podobo 58. prinašamo mlatilnico, kakeršne izdeluje tovarna Ph. Mayfarth in Comp. na Dunaji. To mlatilnico je goniti z roko ali pa z vitlom, in stoji 100 gld. Podoba 34. pa kaže omenjeni mlatilnici primeren vitel, ki je za eno vprežno živinčce ali še bolje za dvoje, in ki stoji 125 gld. S tem strojem na vitel se omlati na dan kakih 32 hektolitrov žita, t. j. nad 100 mernikov, štirje mlatiči pa morejo na enem podu v tistem času namlatiti največ 7 hektolitrov ali 22 mernikov.

Kako je rediti telice.

Živinorejec naredi lahko iz telic, ako zna ž njimi prav ravnati, dobre molzne krave. Vendar je le malokje videti, da bi jih prav redili; celo ne zmenijo se veliko za njih rejo. Zato pa ni čuda, da ne dajo pozneje takega užitka, kakeršnega bi lahko dajale ob pametni reji. Iz večine je mlada goved pri nas le slabo rejena in zanemarjena. Pa tudi, če jo predobro rede, ne bode za pravo rabo. Mlado žival krepko rediti ali, bolje rečeno, pitati je gola potrata in nepridna zapravljenost. Tako žival je sicer veselje gledati, toda za dobro molžo ne bode nikdar. Ako hočemo vzrediti dobre molzne krave, moramo nad pol leta stare telice polagamo privajati manj tečni krmi. Opuščajmo počasi pokladanje krepke in zelo tečne krme kakor ovs, zdrobljenega žita, otrobov itd., kakeršna je bila odstavljenim in do pol leta starim telicam potrebna. Začnimo pa polagati več slame, sena in korenstva kakor pese, repe itd. S takim krmljenjem se pričnejo razvijati mežgovnice (mlečnice) in vamp. To pa je pglavitni pogoj, ako hočemo vzrediti za molžo dobro goved. Junce treba seveda drugače rediti. Gledati je, da žival zelo krepko uspeva in postaja močna za delo. Posebno močno naj se torej razvijajo mišce, kite in kosti. Ves drug namen pa ima reja telic, pri katerih je najbolj gledati, da se jim razvijajo mežgovnice, ki so odločilne za poznejšo mlečnost.